

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๘๒๘

ที่ นร ๐๔๑๑/ตร.๒/๕๐๑๓ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ 30 ต.ค. 2550

ตามที่ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ เห็นชอบตามมติ คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๗ (ฝ่ายกฎหมาย พลังงาน ระบบราชการและ กรมประชาสัมพันธ์) ในประเด็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและไถ่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ สถาบันพระปกเกล้า กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมจัดการประชุมเสวนา (Citizens Dialogue) เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้เฝ้าสนธิทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นในปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและค้นหาวิธี ส่งเสริมความสมานฉันท์ร่วมกัน โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (รมว.พม.) นำข้อสรุปจากที่ได้จากที่ประชุม ไปพิจารณา ดำเนินการ นั้น

คณะทำงานซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่างๆ ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อหา แนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และได้ยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสริมสร้าง ความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ. เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยมีความเป็น รูปธรรมมากขึ้น โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงาน ด้วยกระบวนการสมานฉันท์ สรุป สาระสำคัญ ดังนี้

๑. ให้มีคณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า คสช. โดยมี นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรอง ประธานคนที่หนึ่ง สอง และสามตามลำดับ

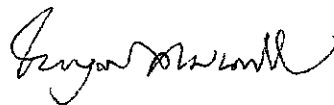
๒. ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะ กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ เสนอแนะให้มีการให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้เอื้อต่อการสมานฉันท์แห่งชาติ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี เป็นต้น

๓. ให้มีสำนักงานเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ เป็นหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รวมทั้งเป็นหน่วยงานในการบริหารจัดการดำเนินงานตามภารกิจที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแก้ไขปัญหความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งและต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบโดยมีชักช้า การมีระเบียบปฏิบัติที่ว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติและมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ จะมีส่วนช่วยลดความขัดแย้งอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในส่วนรวม ในการนี้จึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ. และให้ส่งคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีตรวจพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในวันที่ ๒๒ ตุลาคม

๒๕๕๐

(นายไพพลย์ วัฒนศิริธรรม)

รองนายกรัฐมนตรี

ร่าง
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ
พ.ศ.

เพื่อให้การส่งเสริมความสมานฉันท์และป้องกันความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความรุนแรง ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อาศัยอำนาจตามมาตราความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การเสริมสร้างความสมานฉันท์” หมายความว่า กระบวนการส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์ความร่วมมือกันอย่างแท้จริง ในการป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งด้านต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งในนโยบายสาธารณะ เพื่อให้เกิดสันติภาพที่ตั้งอยู่บนความยุติธรรมทั้งทางกฎหมาย และทางสังคม รวมถึงกระบวนการฟื้นความสัมพันธ์ ความเข้าใจกัน ความเห็นอกเห็นใจ และความสามัคคี

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายถึง สำนักงานเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

ข้อ ๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “คสส.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่สอง
- (๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานคนที่สาม
- (๕) ปลัดกระทรวงกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด เลขาธิการผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการศาลยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ

เลขานุการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน นายกสภานาย ความ เลขานุการสถาบันพระปกเกล้า

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสิบสองคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งเข้าใจหลักการ และกระบวนการสันติวิธี การสร้างความสมานฉันท์ กระบวนการยุติธรรมชุมชน ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเจรจาไกล่เกลี่ย การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การประชาเสวนา และธรรมาภิบาล เป็นกรรมการ

ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยความสะดวก แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเป็น เลขานุการ ได้จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งวาระละสี่ปี แต่ไม่เกินสองวาระของคณะกรรมการ

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือกับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่เหลืออยู่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่อไปได้

ข้อ ๖ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ ๗ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติที่ประชุมสมควรให้เป็นไปตามกระบวนการสร้างฉันทามติ แต่หากเป็นกรณีสมควรมีมติด้วยการ มีการวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอาจใช้ให้ถือเสียงข้างมาก โดยกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ
- (๒) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

(๓) ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน และงบประมาณเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติอย่างต่อเนื่อง

(๔) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เอื้อต่อการสมานฉันท์แห่งชาติ

(๕) ส่งเสริมให้มีการสร้างกระบวนการให้เกิดสันติวัฒนธรรมในสังคมไทย โดยการกำกับให้สำนักงานดำเนินการวิจัยและพัฒนา ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม และจัดกิจกรรมในระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายสมานฉันท์แห่งชาติ

(๖) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

(๗) ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๘) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลเกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๙) ให้คณะกรรมการสรุปรายงานสถานการณ์และการดำเนินงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติการซึ่งเกี่ยวกับการเสริมความสมานฉันท์ ตามที่คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๑๐ ให้นำข้อ ๗ มาใช้บังคับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ให้มีสำนักงานเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ เป็นหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รวมทั้งเป็นหน่วยงานในการบริหารจัดการดำเนินงานตามภารกิจที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้สำนักงานมีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของสำนักงานและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบในงานธุรการ งานวิชาการ งานการประชุม งานประชาสัมพันธ์ และงานเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๒) รับผิดชอบในการบริหารงาน บริหารเงิน บริหารบุคลากร และบริหารพัสดุ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) ติดตามสถานการณ์ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๔) ประสานงานและเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติแก่คณะกรรมการ

(๕) ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๑๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน นายกรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการหรือสำนักงาน พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาหรือนอกเวลาก็ได้

ข้อ ๑๔ ให้คณะกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการและสำนักงาน

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงาน อย่างต่อเนื่องตามแผนงานที่กำหนดโดยคณะกรรมการ และในเบื้องต้นให้จัดสรรงบประมาณเริ่มแรก ที่เหมาะสม

ข้อ ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ลงชื่อ

นายกรัฐมนตรี

ที่ พป 0009/ 1084

19 ตุลาคม 2550

เรื่อง เอกสารเพิ่มเติมการประชาเสนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

เรียน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อ้างถึง หนังสือที่ พป.0009/ 338 ลงวันที่ 12 เมษายน 2550

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสมานฉันท์แห่งชาติ พ.ศ.

ตามหนังสือที่อ้างถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มอบหมายให้สถาบันพระปกเกล้าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำข้อสรุปผลการประชาเสนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2550 ที่ผ่านมานั้น

เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพิจารณาแนวทางดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ ชัดเจนยิ่งขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้ปรึกษารื้อกับคณะทำงานโดยมี ศาสตราจารย์ นพ. วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนจากกระทรวงยุติธรรม และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ร่วมกันร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

จึงขอเสนอร่างระเบียบฯ ดังกล่าวมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ นพ. วันชัย วัฒนศัพท์)
ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล

โทร. 02-527-7830-9 ต่อ 2407

โทรสาร 02-527-7819

สถาบันพระปกเกล้า 47/101 หมู่ 4 อาคารศูนย์สัมมนา ชั้น 5 สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง นนทบุรี 11000

โทร. 0-2527-7830-9 แฟกซ์. 0-2527-7828

KING PRAJADHIPOK'S INSTITUTE. 5th Fl., Seminar center Bldg. 47/101 Civil Service Training Institute, Tiwanon Rd., Nontaburi 11000

Tel. 0-2527-7830-9 Fax. 0-2527-7828

<http://www.kpi.ac.th>

2908/19/10/50/19.12 น.

แนวทางการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

แนวทางการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ

แนวทางที่ ๑. ให้องค์กรรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการความขัดแย้ง ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาตินี้ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๕๖ เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ซึ่งคำสั่งนี้จะเป็นการเชื่อมประสานและนำแนวทางการปฏิบัติงานตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๕๖ และมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ มาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยจะเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันและการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการฟื้นฟูและเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้ยั่งยืน

แนวทางที่ ๒. ให้จัดตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคมโดยตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ มีกฎหมายรองรับ และให้สำนักงบประมาณจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีคณะกรรมการสันติวิธีหรือคณะกรรมการสมานฉันท์ในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น โดยมีผู้แทนมาจากทุกภาคส่วน โดยในเบื้องต้นอาจปรึกษารัฐสภาหรือสถาบันพระปกเกล้าเพื่อดำเนินการและกำหนดรูปแบบต่อไป

แนวทางที่ ๓. การใช้หลักการในการสร้างความสมานฉันท์

๓.๑ หลักการพื้นฐานสำคัญที่สุดในการป้องกันและจัดการความขัดแย้งและเสริมสร้างความสมานฉันท์ต้องยึดมั่น “กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนและกระบวนการสันติวิธี” ซึ่งเป็นวิธีเดียวที่จะสร้างหลักประกันให้เกิดความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความไว้วางใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๓.๒ เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และนำการพัฒนา รูปแบบวิธีการจัดการความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสังคมไทย การจัดการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สังคมโดยการส่งเสริมให้มีหลักสูตรฝึกอบรม สัมมนาหรือพูดคุยกันที่เรียกว่าการสานเสวนา (Dialogue) และการประชาเสวนา (Citizens Dialogue) เป็นสิ่งสำคัญ

แนวทางที่ ๔. แนวทางการดำเนินงานต่อไป

๔.๑ ระดับประเทศ

๔.๑.๑ ให้สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งทำการศึกษารูปแบบ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และงบประมาณของคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติและคณะกรรมการสันติวิธีหรือสมานฉันท์ในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น เสนอต่อดังกล่าวเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติและพัฒนาเป็นองค์กรหรือสถาบันต่อไปโดยด่วน

๔.๑.๒ ให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบความยุติธรรมและสันติวิธี (Justice and Peace Research) โดยดำเนินการในรูปแบบของ

คณะกรรมการหรือสถาบันพัฒนาความยุติธรรม และให้พิจารณาจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก Alternative Dispute Resolution (ADR) โดยรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณ

๔.๒ ระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด และท้องถิ่น

๔.๒.๑ ให้นำแนวทางการปฏิบัติงานตามคำสั่งนี้และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๘๗/๒๕๕๖ เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ไปดำเนินงาน คือ

(๑) ประกาศวิสัยทัศน์ ประชญา และยุทธศาสตร์ขององค์กรที่สะท้อนถึงความเข้าใจใน คุณค่าของการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(๒) ให้มีบุคลากรที่มีความสามารถ ในการดำเนินการตามนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทั้งในระดับบริหารและในระดับปฏิบัติ และให้มีการพัฒนาบุคลากรการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีโดยให้มีการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสันติวิธี ทั้งในเรื่องปรัชญาความคิดสันติวิธี การต่อสู้อย่างสันติวิธีของภาคประชาชน การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลาง และกระบวนการอื่นๆ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรง และที่เกี่ยวข้องกับโครงการซึ่งมีผลต่อความขัดแย้งมีความเข้าใจและมีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(๓) วางระบบการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ดังนี้

๑) ป้องกันความขัดแย้งมิให้กลายเป็นความรุนแรงด้วยความ “โปร่งใส” ของโครงการ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ อย่างแท้จริง

๒) จัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยการเคารพสิทธิของประชาชนและให้มีการสื่อสารสองทางระหว่างฝ่ายต่าง ๆ บนพื้นฐานของความเสมอภาคปราศจากอคติและความเกลียดชัง เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งมีความคืบหน้าอย่างสร้างสรรค์ โดยให้นำกระบวนการประชาเสวนาหรือ Citizen Dialogue มาประยุกต์ใช้

๓) จัดการความขัดแย้งที่กำลังจะกลายเป็นความรุนแรง โดยอาศัยบุคลากรที่มีทัศนคติต่อคู่ขัดแย้งอย่างฉันทามิตร มีความเข้าใจเรื่องสันติวิธีอย่างชัดเจน และมีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้ง อาทิ การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

๔.๓ ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๓.๑ ให้หน่วยงานรับผิดชอบเร่งฟื้นความไว้วางใจอย่างจริงจังกับคนในพื้นที่ ทำความชัดเจนด้านข้อมูลให้ปรากฏโดยเฉพาะในกรณีที่เกิดความอยุติธรรมในพื้นที่ เพื่อเยียวยาและสมานฉันท์

๔.๓.๒ นำกระบวนการประชาเสวนา (Citizen Dialogue) มาใช้ในการค้นหาความจริงแก่ปัญหาและเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๓.๓ ให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตาม “นโยบายการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ” โดยให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนี้

ข้อสรุปจากเวทีการประชาเสวนาเพื่อ
ความสมานฉันท์แห่งชาติ
เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2549

ข้อสรุป
จากเวทีการประชาเสวนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ
จัดโดย สถาบันพระปกเกล้า กระทรวงยุติธรรม
และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2549

การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในชาติ น่าจะเป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่สามารถนำไปสู่กระบวนการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ทั่วไปจนกลายเป็นความรุนแรง ทั้งปัญหาภาคใต้ ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และโดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมือง ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจึงนับว่าเป็นแนวคิดสำคัญอย่างหนึ่ง โดยจะต้องมีการประสานการทำงานร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป

เพื่อเป็นการร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์ กระทรวงยุติธรรม จึงร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล ได้จัดให้มี “โครงการประชาเสวนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ” ขึ้น ในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2549 ซึ่งเวทีดังกล่าวเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และค้นหาวิธีเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์ต่อไป

ข้อสรุปการประชาเสวนาที่ได้จากการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อคือ

1. ความสมานฉันท์ด้านกระบวนการยุติธรรม (มิติทางสังคม การปกครองและความยุติธรรม)
2. ความสมานฉันท์ภาคใต้
3. ความสมานฉันท์ทางการเมือง
4. กลไก โครงสร้างและการเสริมสร้างความสมานฉันท์

ได้มีผู้เข้าร่วมประชาเสวนากว่า 800 คน จากทุกภาคส่วนของสังคม และได้ข้อสรุปซึ่งได้นำเสนอต่อท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ในวันเดียวกันนั้น คือ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ท่านนายกฯได้รับข้อเสนอและมีบัญชาให้ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงในมนุษย์ไปพิจารณา ซึ่งรัฐมนตรีไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ได้มอบหมายให้ทางคณะผู้จัดได้ดำเนินการปรึกษาหารือในข้อสรุปจากฉันทามติของผู้ร่วมประชาเสวนาให้เป็นรูปธรรม ซึ่งได้ประชุมพิจารณาและมีข้อเสนอร่วมกันดังต่อไปนี้

1. ความสมานฉันท์ด้านกระบวนการยุติธรรม (การสมานฉันท์ในมิติทางสังคม การปกครองและความยุติธรรม) รัฐบาลควรดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1.1 ต้องพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมอย่างจริงจัง
- 1.2 ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกได้แก่ ยุติธรรมชุมชน ยุติธรรมสมานฉันท์ การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย มีกฎหมายมารองรับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

- 1.3 จัดตั้งสถาบันวิจัยระบบความยุติธรรมให้เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาระบบความยุติธรรม และแนวทางสันติสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง โดยให้มีกองทุนในการดำเนินการและมีระบบการทำงานที่ไม่ผูกติดอยู่กับระบบราชการ โดยเชื่อมโยงกับกระทรวงยุติธรรม ในลักษณะเดียวกับสถาบันพัฒนาระบบสาธารณสุข (สวรส.) ที่เชื่อมโยงกับกระทรวงสาธารณสุข
- 1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจโดยการมีหลักสูตรทั้งในสถาบันการศึกษาและหลักสูตรระยะสั้นให้แก่หน่วยงานราชการและประชาชน เช่น หลักสูตรสันติวิธีและการเจรจาไกล่เกลี่ย
- 1.5 ให้มีการนำหลักธรรมมาภิบาล และมีการประเมินเชิงคุณภาพ พร้อมด้วยตัวชี้วัดอย่างชัดเจน กับหน่วยงานของรัฐและเอกชน

รายละเอียดของข้อเสนอของกลุ่มที่ 1 ในแนวทางสร้างความสมานฉันท์ทางการปกครองและสังคม

ความขัดแย้งหรือความรุนแรงในสังคมที่นำมาสู่ความไม่สมานฉันท์มักมีสาเหตุมาจากความไม่เป็นธรรมและความยุติธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งในทางที่ส่งเสริมหรือในทางที่ทำลายความสมานฉันท์ ในสังคมที่มีกฎหมายที่ดีที่นำไปสู่การจัดการผลประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม ให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของทุกคนอย่างเหมาะสมและเสมอภาค สังคมนั้นย่อมเป็นสังคมที่มีความสงบสุขและสมานฉันท์ ในทางตรงกันข้าม หากสังคมมีกฎหมายที่ไม่ดีไม่เป็นธรรมจัดสรรประโยชน์และทรัพยากรให้กับประชาชนได้อย่างไม่เหมาะสมสังคมนั้นก็ย่อมจะมีปัญหา

นอกจากตัวบทกฎหมายแล้วกระบวนการยุติธรรมเองก็เป็นสาเหตุสำคัญที่อาจจะสร้างความสมานฉันท์หรือนำไปสู่ความไม่สมานฉันท์ ทั้งนี้เพราะกระบวนการยุติธรรมเป็นกระบวนการที่นำกฎหมายไปใช้บังคับ หากกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพที่ดี บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กระบวนการยุติธรรมเองก็จะเป็นกระบวนการที่สามารถยุติข้อขัดแย้ง และนำมาสู่การยอมรับของทุกฝ่ายได้

ในการที่พัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทยนั้น จะต้องดำเนินการใน 4 ประการดังนี้

ประการที่ 1 จะต้องพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักของประเทศไทยให้เป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม (The Rule of Law)

กระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเสมือนที่พึ่งของประชาชนที่มีความขัดแย้ง เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นจากข้อพิพาทส่วนบุคคลในทางแพ่ง หรือการกระทำถึงขั้นผิดกฎหมายในทางอาญา กระบวนการยุติธรรมก็จะเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทนั้นยุติ ด้วยความเป็นธรรม ซึ่งหากกระบวนการยุติธรรมมีหลักประกันที่ดีที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเชื่อว่าได้รับความเป็นธรรมและความยุติธรรมอย่างแท้จริงแล้ว การยอมรับผลของคำตัดสินย่อมเป็นไปโดยความพร้อมใจ แต่หากกระบวนการยุติธรรมกลับเป็นกระบวนการที่ไปละเมิดกฎหมายหรือละเมิดสิทธิของผู้เกี่ยวข้องเสียเองก็ย่อมไม่ได้รับความเชื่อถือและในที่สุดเมื่อสังคมขาดหลักประกัน ขาดที่พึ่งที่จะชี้ความผิดถูกอันเป็นที่ยอมรับ สังคมนั้นก็อาจไม่อาจมีความสมานฉันท์ได้ ดังนั้นจึงต้องมีความจำเป็นในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักเพื่อสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น โดย

- ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม
- ปฏิรูประบบการร่างกฎหมาย
- พัฒนาระบบการศึกษากฎหมายและการเสริมศักยภาพของบุคลากรในวงการกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ประการที่ 2 ประเทศไทยจำเป็นต้องส่งเสริมแนวทางยุติธรรมทางเลือกอันได้แก่ ยุติธรรมชุมชนและยุติธรรมสมานฉันท์ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

จากปัญหาคดีล้นศาลทำให้มีความพยายามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาและได้มีการริเริ่มนำแนวความคิดในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมทางเลือกเข้ามาเสริมกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักได้แก่ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และยุติธรรมชุมชนมาใช้ในสังคมไทย ซึ่งถือเป็นแนวความคิดกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่จะเข้ามาเสริมการทำงานของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ทั้งนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้คู่กรณีสามารถกลับคืนสู่สังคมหรือชุมชนและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์อีกครั้งหนึ่ง ด้วยการบูรณาการความรู้สึกของคู่กรณีจนนำไปสู่ทางออกที่ดีที่สุดของทั้งสองฝ่าย อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนกลับเข้ามามีบทบาทในการจัดการดูแลชุมชน คืนอำนาจในการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้ชุมชนส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้วยการนำทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยมีรัฐคอยอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือกับชุมชนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เน้นให้ชุมชนเป็นตัวตั้งรัฐคอยเสริมและช่วยเหลือบนฐานความคิดที่ว่า “ปัญหาของชุมชน แก้ไขโดยชุมชน”

โดยกระทรวงยุติธรรมก็ได้ดำเนินการในการสนองตอบนโยบายรัฐบาลและการเข้าไปเสริมกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักให้มีประสิทธิภาพขึ้นในบางส่วน ซึ่งจะเห็น ได้จากการกำหนดไว้เป็นยุทธศาสตร์หลักของกระทรวงในยุทธศาสตร์ “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม” (Justice for all, all for justice) และเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว กระทรวงฯ จึงได้ผลักดันให้มีการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนในรูปแบบ มาตรการและแนวทางต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน โดย

- ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านกฎหมายและความยุติธรรม โดย
 - ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิหน้าที่
 - ให้ชุมชนสามารถรวมตัวกันเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแล้วเชื่อมโยงกับภาครัฐ
- เสริมทักษะของประชาชนและชุมชนในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีสมานฉันท์
- ส่งเสริมการนำยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในทุกภาคส่วน
- จัดระบบการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีสมานฉันท์หรือให้มีการส่งเสริมยุติธรรมทางเลือก
- จัดให้มีกฎหมายและระบบรองรับที่จำเป็นและเหมาะสม

ประการที่ 3 จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบความยุติธรรมและสันติวิธี (Justice and Peace Institute)

การที่จะดำเนินการให้ข้อเสนอประการแรกและประการที่สองสำเร็จลุล่วงไปได้คงจะพึ่งหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมประการเดียวคงไม่ได้ เนื่องด้วยหน่วยงานเหล่านี้จะมีหน้าที่หลักในการดำเนินงานตามกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอยู่แล้ว ฉะนั้นการที่จะมาทำงานในเชิงพัฒนาที่อยู่นอกกรอบของตนเองอาจเป็นเรื่องที่กระทำได้โดยยาก ประกอบกับความเป็นหน่วยงานอิสระของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือการไม่สามารถบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานได้และมักเป็นช่องว่างดังกล่าวโดยที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่รู้ตัว ดังนั้นจะต้องมีหน่วยงานกลางที่เป็นอิสระในการเข้ามาช่วยสถาบันหลักในการสร้างความเป็นธรรม สร้างกระบวนการยุติธรรมให้อยู่บนหลักนิติธรรม (Rule of Law) อย่างแท้จริง รวมทั้งนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกอันได้แก่กระบวนการยุติธรรมชุมชนและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เข้ามาเสริมประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักอันเป็นการลดช่องว่างของกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันที่ไม่มีหน่วยงานใดทำเรื่องนี้โดยตรง โดย

- ดำเนินการจัดตั้งสถาบันดำเนินการศึกษาวิจัยทางวิชาการและรณรงค์เรื่องการพัฒนากระบวนการยุติธรรมระบบยุติธรรมทางเลือกและสันติวิธีอย่างต่อเนื่องที่มีกองทุนในการดำเนินงานและไม่ติดต่อกับระบบราชการ โดยอาจให้มีความเชื่อมโยงกับกระทรวงยุติธรรมในลักษณะเดียวกับ สวรส.

ประการที่ 4 จะต้องมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักให้กับประชาชนในทุกระดับและทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งตั้งแต่เริ่มปฐมวัยจนเติบโตเป็นประชาชนของสังคมไทย ในด้านจิตใจที่ต้องมีความเป็นธรรมและการไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งอาจดำเนินการโดยผ่านหน่วยงานที่จะต้องจัดตั้งขึ้น หรือกำหนดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอน ในด้านความยุติธรรมความเป็นธรรม ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนตั้งแต่เริ่มต้น อันจะเป็นการป้องกันปัญหาได้ตั้งแต่เริ่มต้น

2. ด้านการสร้างเสริมความสมานฉันท์ในภาคใต้

- 2.1 เร่งฟื้นความไว้วางใจอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากภาครัฐและราชการ เช่น ให้จัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจในประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน่วยงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของความไม่เป็นธรรมเพื่อแก้ปัญหาอย่างทันท่วงที
- 2.2 การทำความเข้าใจด้านข้อมูล ได้แก่ ทำความจริงให้ปรากฏในกรณีที่เกิดความอยุติธรรมในพื้นที่ เพื่อการเยียวยาและสมานฉันท์ เช่นกรณี กรือชะ ตากใบ
- 2.3 สร้างกลไกเพื่อความสมานฉันท์ โดยให้หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นเอกภาพ ให้มีการจัดเวทีการประชาเสวนา (Citizens Dialogue) เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ใช้สันติวิธีเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรง และสร้างนักยุติธรรมชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการสมานฉันท์

- 2.4 สื่อสารกับกลุ่มประเทศอิสลามและองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศเพื่อร่วมมือในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในขั้นต้นอาจเชิญประธานและกรรมการจากองค์กรมุสลิมระหว่างประเทศมาพบปะพูดคุยกับรัฐบาลและผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนาในพื้นที่
- 2.5 ให้มีการกระจายอำนาจภายใต้กรอบของกฎหมายให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะมีการสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสม
- 2.6 สร้างความเข้าใจในการก่อให้เกิด “ศาลชาอียะห์” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 2.7 สนับสนุนให้มีการศึกษาวิเคราะห์การกำหนดนโยบายเรื่องเขตการปกครองระบบพิเศษในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมือง

- 3.1 ส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- 3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยควรให้มีการร่าง พ.ร.บ.ที่กำหนดให้ กฎหมายใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงก่อน
- 3.3 มีการกำหนดคุณลักษณะของนักการเมืองที่ดี มีการตรวจสอบจากภาคประชาสังคม เช่น โดยให้มีกระบวนการให้พรรคการเมืองและนักการเมืองมาร่วมกำหนดคุณลักษณะร่วมกับภาคประชาสังคมและประกาศให้ทราบ
- 3.4 ให้มีสื่อรัฐและสื่อวิทยุชุมชนที่เป็นอิสระเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรอบด้าน เช่น มีสถานีวิทยุและโทรทัศน์เพื่อประชาชนในชนบทและเพื่อเยาวชน
- 3.5 กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองและผู้บริหารทุกระดับได้ผ่านการอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับสันติวิธีและการส่งเสริมสมานฉันท์รวมทั้งการศึกษาด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ประชาชนมีส่วนร่วม
- 3.6 พรรคการเมืองและนักเมืองควรหาเสียงโดยใช้นโยบายเป็นหลักด้วยสันติวิธีและแสดงสำนึกรับผิดชอบหรือมีความพร้อมรับผิดชอบและเปิดใจกว้าง

4. ด้านกลไก โครงสร้างและกระบวนการเสริมสร้างสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

ระดับนโยบาย โดยจัดทำเป็นนโยบายระดับชาติ

- 4.1 ให้มีคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคมโดยให้จัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระมีกฎหมายรับรอง มีงบประมาณสนับสนุน และให้มีคณะกรรมการในระดับจังหวัด อำเภอและท้องถิ่นโดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม สร้างจิตสำนึกในเรื่องการสมานฉันท์ โดยให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกระดับ ทั้งในระบบและนอกระบบ และตามอัธยาศัย และมีหลักสูตรด้านสันติวิธีและสมานฉันท์ในสถานศึกษา ตลอดจนมีการฝึกปฏิบัติจริง และให้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องกระบวนการสมานฉันท์และสันติวิธี โดยจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสมานฉันท์อันเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านสมานฉันท์
- 4.2 มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับการส่งเสริมการสมานฉันท์

- 4.3 บุคลากรนโยบายสาธารณะและงบประมาณของแต่ละหน่วยงานโดยการใช้การสานเสวนา (Dialogue)
- 4.4 พิจารณาโครงสร้างของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ ให้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีช่องทางสื่อสารและมีโอกาสในการให้ข้อเสนอแนะหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานมากยิ่งขึ้น
- 4.5 การนำนโยบายไปปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานต้องให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและนโยบายนั้นต้องสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
- 4.6 ให้มีการสร้างดัชนีชี้วัดความสมานฉันท์และประเมินผลติดตามสถานการณ์สมานฉันท์เพื่อการเฝ้าระวังและเตือนภัยในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- 4.7 กระตุ้นให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมสมานฉันท์และส่งเสริมการสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อความสมานฉันท์

จากข้อสรุปดังกล่าว สถาบันพระปกเกล้าจึงขอเสนอแนวทางในการดำเนินการแก่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อพิจารณำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นมติหรือคำสั่งนายกรัฐมนตรีให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ รับไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและให้ถือเป็นวาระแห่งชาติต่อไป ดังนี้

1. ให้องค์กรรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการจัดการความขัดแย้ง ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างสมานฉันท์แห่งชาตินี้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 187/2546 เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งคำสั่งนี้จะเป็นการเชื่อมประสานและนำแนวทางการปฏิบัติงานตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 187/2546 และมติเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 มาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยจะเน้นให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันและการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และการฟื้นฟูและเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้ยั่งยืน

2. ให้จัดตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมความสมานฉันท์และความเป็นธรรมในสังคมโดยตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ มีกฎหมายรองรับ และให้สำนักงบประมาณจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีคณะกรรมการสันติวิธีหรือคณะกรรมการสมานฉันท์ในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น โดยมีผู้แทนมาจากทุกภาคส่วน โดยในเบื้องต้นอาจปรึกษาหารือกับสถาบันพระปกเกล้าเพื่อดำเนินการและกำหนดรูปแบบต่อไป

3. หลักการ

- 3.1 หลักการพื้นฐานสำคัญที่สุดในการป้องกันและจัดการความขัดแย้งและเสริมสร้างความสมานฉันท์ต้องยึดมั่น “กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนและกระบวนการสันติวิธี” ซึ่งเป็นวิธีเดียวที่จะสร้างหลักประกันให้เกิดความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความไว้วางใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

- 3.2 เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และนำการพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสังคมไทย การงดการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริง การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่สังคมโดยการส่งเสริมให้มีหลัก

สูตรฝึกอบรม สัมมนาหรือพูดคุยกันที่เรียกว่าการสานเสวนา (Dialogue) และการประชาเสวนา (Citizens Dialogue) เป็นสิ่งสำคัญ

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสังคมในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน การป้องกันและจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ตลอดจนการฟื้นฟูและเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้ยั่งยืนในสังคมไทย

4.2 เพื่อสร้างความตระหนักและบรรทัดฐานให้กับสังคมในการนำกระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มาใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

4.3 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานให้แก่องค์กรของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์อย่างยั่งยืนในสังคม

5. กลุ่มเป้าหมาย

5.1 องค์กรรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีโครงการหรือแผนงานที่มีหรือจะมีผลกระทบต่อประชาชน ตลอดจนหน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ

6. แนวทางการปฏิบัติงาน

6.1 ระดับประเทศ

6.1.1 ให้สถาบันพระปกเกล้าร่วมกับกระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องเร่งทำการศึกษารูปแบบ โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และงบประมาณของคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติและคณะกรรมการสันติวิธีหรือสมานฉันท์ในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติและพัฒนาเป็นองค์กรหรือสถาบันต่อไปโดยด่วน

6.1.2 ให้กระทรวงยุติธรรมร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแนวทางในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้วยการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบความยุติธรรมและสันติวิธี (Justice and Peace Research) โดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการหรือสถาบัน และให้พิจารณาจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก Alternative Dispute Resolution (ADR) โดยรัฐให้การสนับสนุนงบประมาณ

6.2 ระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด และท้องถิ่น

6.2.1 ให้นำแนวทางการปฏิบัติงานตามคำสั่งนี้และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 187/2546 เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ไปดำเนินงาน คือ

(1) ประกาศวิสัยทัศน์ปรัชญาและยุทธศาสตร์ขององค์กรที่สะท้อนถึงความเข้าใจในคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(2) ให้มีบุคลากรที่มีความสามารถ ในการดำเนินการตามนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทั้งในระดับบริหารและในระดับปฏิบัติ และให้มีการพัฒนาบุคลากรการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีโดยให้มีการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสันติวิธี ทั้งในเรื่องปรัชญาความคิดสันติวิธี การต่อสู้อย่างสันติวิธีของภาคประชาชน การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลางและกระบวนการอื่นๆ เพื่อให้บุคลากรภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรงและที่เกี่ยวข้องกับโครงการซึ่งมีผลต่อความขัดแย้งมีความเข้าใจและมีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(3) วางระบบการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ดังนี้

1) ป้องกันความขัดแย้งมิให้กลายเป็นความรุนแรงด้วยความ “โปร่งใส” ของโครงการ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อย่างแท้จริง

2) จัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยการเคารพสิทธิของประชาชนและให้มีการสื่อสารสองทางระหว่างฝ่ายต่างๆ บนพื้นฐานของความเสมอภาคปราศจากอคติและความเกลียดชัง เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งมีความคืบหน้าอย่างสร้างสรรค์ โดยให้นำกระบวนการประชาเสวนา หรือ Citizen Dialogue มาประยุกต์ใช้

3) จัดการความขัดแย้งที่กำลังจะกลายเป็นความรุนแรง โดยอาศัยบุคลากรที่มีทัศนคติต่อคู่ขัดแย้งอย่างฉันท์มิตร มีความเข้าใจเรื่องสันติวิธีอย่างชัดเจน และมีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้ง อาทิ การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

6.3 ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.3.1 ให้นำหน่วยงานรับผิดชอบเร่งฟื้นความไว้วางใจอย่างจริงจังกับคนในพื้นที่ ที่ทำความเข้าใจด้านข้อมูลให้ปรากฏโดยเฉพาะในกรณีที่เกิดความอยุติธรรมในพื้นที่ เพื่อเยียวยาและสมานฉันท์

6.3.2 นำกระบวนการประชาเสวนา (Citizen Dialogue) มาใช้ในการค้นหาความจริงแก้ปัญหา และเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

7. ให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตาม “นโยบายการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ” โดยให้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนี้

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 187/2546
เรื่องนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๑๘๗/๒๕๕๖

เรื่อง นโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

เนื่องจากความขัดแย้งในสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ขณะที่พฤติกรรมของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนกติกาทางสังคม วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ ความไม่ไว้วางใจระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ความขัดแย้งภายในประเทศที่มีมากและหลากหลายรูปแบบ เป็นสัญญาณบ่งบอกว่า สังคมไทย ต้องเร่งรีบเตรียมการทบทวนและพัฒนาวิธีจัดการกับความขัดแย้งที่เคยใช้ในอดีต ซึ่งดูจะไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะทำให้สังคมสงบ เป็นธรรม และอยู่เย็นเป็นสุขทั่วหน้าในปัจจุบัน การใช้ความรุนแรงในสังคมจะมีต้นทุนทางสังคมสูง เพราะทำให้เกิดความเกลียดชังและความแตกแยกที่ยากจะสมาน นับเป็นปัญหาความมั่นคงที่ร้ายแรง

เพื่อให้มีความพร้อมยิ่งขึ้นในการพัฒนาและแสวงหาวิธีจัดการความขัดแย้งในรูปแบบใหม่และเพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น วิธีการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม จึงเป็นหัวใจสำคัญที่มีผลต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงสังคมและการเมืองที่ปรารถนา ดังนั้น ยุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติจึงต้องได้รับความสนใจจากทุกฝ่าย และผลักดันให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อลดความระส่ำระสายในสังคม และป้องกันการขาดศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. ให้องค์กรรัฐให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ซึ่งเป็นการนำเสนอวัฒนธรรมความมั่นคงของชาติที่ให้ความสำคัญในการปกป้องวิถีชีวิต ด้วยสายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งทั้งระหว่างผู้คนทุกหมู่เหล่าและระหว่างรัฐกับประชาชน ด้วยสันติวิธี ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหความขัดแย้งในปัจจุบัน ลดความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นในอนาคต และเป็นการฟื้นฟูความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อรัฐ คำสั่งนี้จะเป็นการเชื่อมโยงแนวทางสำคัญของ “ยุทธศาสตร์สันติวิธีเพื่อความมั่นคงของชาติ” กับ “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ” ที่เน้นการเสริมสร้างพลังความสามัคคีบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในบรรยากาศของการมีทัศนคติที่ดี ห่วงใย เอื้ออาทร ทำให้คนในชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความหลากหลายในวิถีคิด วิถีชีวิต และวัฒนธรรม โดยอาศัยจินตนาการและพลังปัญญา พร้อมเผชิญและเรียนรู้การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และไม่ใช้ความรุนแรงต่อกันเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือความเห็นต่างกัน

๒. หลักการ

๒.๑ บรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง ต้องยึดมั่น “สันติวิธี” เป็นวิธีเดียวที่เป็นธรรม และสร้างความสงบสุขที่ยั่งยืน โดยเริ่มต้นที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อน

๒.๒ ทัศนคติที่จะรองรับสันติวิธี คือ การลดอคติ และไม่มีความเกลียดชังต่อคนที่มีความแตกต่าง โดยไม่เห็นว่าเป็นศัตรู แต่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เป้าหมายในการใช้สันติวิธีต้องเป็นธรรม ฝ่ายรัฐต้องยอมรับภาระบางประการเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ และความอยู่เย็นเป็นสุขที่ยั่งยืนของประชาชน

๒.๓ บรรยาการและเวทีที่จะนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเกิดการเรียนรู้และพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยเฉพาะจากภูมิปัญญาที่หลากหลายและมีคุณค่าในสังคมไทย ต้องอยู่บนฐานคิดที่ว่า “ความหลากหลายทางความเห็นและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นฐานพลังของสังคมไทย” ซึ่งจะทำให้มีทางเลือกหลายทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ สร้างบรรทัดฐานใหม่ให้กับสังคมในการจัดการความขัดแย้ง ด้วยการ
สร้างเกณฑ์ที่ทำให้องค์กรรัฐปรับเปลี่ยนวิถีคิด และวิธีการทำงาน รวมทั้งการปรับกลไกการ
ทำงาน และมีกระบวนการดำเนินการที่สามารถตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการได้

๓.๒ พ้นคืนความไว้วางใจ ระหว่างรัฐและประชาชน ซึ่งจะทำให้บทบาทของ
ภาครัฐและภาคประชาชนได้รับการยอมรับโดยไม่แบ่งแยกพวก เพื่อความมั่นคงที่ยั่งยืนใน
สังคมไทย

๓.๓ จัดความเกลียดชังหรืออคติที่เริ่มปรากฏขึ้นในสังคมไทย เมื่อความ
ขัดแย้งขยายตัวไปกระทบกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม หรือเมื่อมีการให้คุณค่ากับการ
ดำเนินวิถีชีวิตที่แตกต่าง

๔. กลุ่มเป้าหมาย

๔.๑ องค์กรรัฐที่มีโครงการขนาดใหญ่ หมายถึง โครงการที่จะมีผลกระทบ
ต่อประชาชนในวงกว้าง

๔.๒ องค์กรรัฐที่มีส่วนสำคัญในการจัดการความขัดแย้ง โดยเฉพาะ
ฝ่ายปกครอง ตำรวจ และทหาร

๕. แนวทางการปฏิบัติและเกณฑ์การประเมินผล

ให้องค์กรตามกลุ่มเป้าหมาย กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการความขัดแย้ง เกณฑ์การประเมินผล และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนี้

๕.๑ แนวทางการปฏิบัติ

๕.๑.๑ ประกาศวิสัยทัศน์ ปรัชญา และยุทธศาสตร์ขององค์กร ที่สะท้อนถึงความเข้าใจในคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี

๕.๑.๒ ให้มีบุคลากรที่มีความสามารถ ในการดำเนินการตามนโยบาย การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีทั้งในระดับบริหารและในระดับปฏิบัติ และให้มีการพัฒนา บุคลากรการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี โดยให้มีการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อส่งเสริม ความเข้าใจเรื่องสันติวิธี ทั้งในเรื่องปรัชญาความคิดสันติวิธี การต่อสู้อย่างสันติวิธีของภาค ประชาชน การเจรจาต่อรอง การไกล่เกลี่ยโดยอาศัยคนกลาง และกระบวนการอื่นๆ เพื่อให้ บุคลากรภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งโดยตรง และที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งมี ผลต่อความขัดแย้งมีความเข้าใจและมีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

๕.๑.๓ วางระบบการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ดังนี้

๑) ป้องกันความขัดแย้งมิให้กลายเป็นความรุนแรงด้วยความ “โปร่งใส” ของโครงการ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ อย่างแท้จริง

๒) จัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยการเคารพสิทธิของประชาชน และให้มีการสื่อสารสองทางระหว่างฝ่ายต่างๆ บนพื้นฐานของความเสมอภาค ปราศจากอคติ และความเกลียดชัง เพื่อให้การจัดการความขัดแย้งมีความคืบหน้าอย่างสร้างสรรค์

๓) จัดการความขัดแย้งที่กำลังจะกลายเป็นความรุนแรง โดย อาศัยบุคลากรที่มีทัศนคติต่อคู่ขัดแย้งอย่างฉันท์มิตร มีความเข้าใจเรื่องสันติวิธีอย่างชัดเจน และ มีทักษะในการเผชิญกับความขัดแย้ง

๕.๒ เกณฑ์การประเมินผล

๕.๒ ๑ มีระบบการประเมินผลภายในองค์กรเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ ในข้อ ๕.๑

๕.๒.๒ ดำเนินการประเมินผลตนเอง ตามแนวทางปฏิบัติในข้อ ๕.๑ อย่างเป็นระบบ ปีละ ๑ ครั้ง แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการยุทธศาสตร์สันติวิธี (กยส.) เพื่อประมวลและจัดทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและเปิดเผยการพิจารณาต่อสาธารณชน

๕.๓ ในการดำเนินการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ และเกณฑ์การประเมินผลในการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์สันติวิธีเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำตามคำร้องขอ

๖. ให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง ถือปฏิบัติตาม “นโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี” โดยให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการตามนโยบายนี้

บรรดาคำสั่ง ระเบียบ หรือข้อบังคับใดที่ขัดแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

พันตำรวจโท

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

หนังสือมติคณะรัฐมนตรี
เรื่องรัฐบาลใหม่กับการจัดการความขัดแย้งในสังคม
เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548

ด้านที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๔/๑๙๐๒๒

614 / 2548
20 ต.ค. 48
10. 50 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง รายงานการสัมมนาเรื่อง “รัฐบาลใหม่กับการจัดการความขัดแย้งในสังคม”

เรียน เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

อ้างถึง หนังสือสถาบันพระปกเกล้า ที่ พป ๐๐๐๗/๑๑๔๔ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘

ตามที่ได้เสนอเรื่อง รายงานการสัมมนาเรื่อง “รัฐบาลใหม่กับการจัดการความขัดแย้งในสังคม” ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๗ (ฝ่ายกฎหมาย พลังงาน ระบบราชการและการประชาสัมพันธ์) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานกรรมการ ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในคราวประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๔๘ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๘ แล้วมีประเด็นอภิปรายและมติ ดังนี้

๑. ประเด็นอภิปราย

๑.๑ การแก้ปัญหาความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ หากได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินการก็จะเป็นเวทีหนึ่งที่จะลดความขัดแย้ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมของประเทศโดยรวม และจากผลการสัมมนาของสถาบันพระปกเกล้า เรื่อง “รัฐบาลใหม่กับการจัดการความขัดแย้งในสังคม” ได้มีข้อเสนอเพื่อพิจารณารวมสองประการ คือ ให้จัดตั้งศูนย์สันติวิธีหรือศูนย์สันติศึกษาขึ้นในมหาวิทยาลัยเพื่อบรรจุเรื่องการจัดการความขัดแย้งเป็นหลักสูตรหนึ่งของมหาวิทยาลัย และจัดตั้งสถาบันหรือองค์กรอิสระเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ข้อเสนอดังกล่าวจึงเป็นข้อเสนอที่นับว่าเป็นประโยชน์ในการลดความขัดแย้งของสังคมได้อีกทางหนึ่ง

๑.๒ ปัจจุบันในสถาบันพระปกเกล้ามีศูนย์สันติวิธีที่ทำหน้าที่ในเรื่องนี้โดยจัดการฝึกอบรมหลักสูตรผู้นำเพื่อแก้ไขปัญหความขัดแย้งระหว่างบุคคล ในอนาคตอาจพัฒนาขึ้นเป็นคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ หากมีอัตรากำลังเพียงพอ อย่างไรก็ตามในเบื้องต้นอาจพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ไปพลางก่อนโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน หรือโดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกับคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ และเมื่อมีความพร้อมแล้วจึงพัฒนาจัดตั้งเป็นองค์กรหรือสถาบันเพื่อทำหน้าที่ต่อไป

1. 13th Nov 1974
 2. 13th Nov 1974
 3. 13th Nov 1974
 4. 13th Nov 1974
 5. 13th Nov 1974
 6. 13th Nov 1974
 7. 13th Nov 1974
 8. 13th Nov 1974
 9. 13th Nov 1974
 10. 13th Nov 1974
 11. 13th Nov 1974
 12. 13th Nov 1974
 13. 13th Nov 1974
 14. 13th Nov 1974
 15. 13th Nov 1974
 16. 13th Nov 1974
 17. 13th Nov 1974
 18. 13th Nov 1974
 19. 13th Nov 1974
 20. 13th Nov 1974
 21. 13th Nov 1974
 22. 13th Nov 1974
 23. 13th Nov 1974
 24. 13th Nov 1974
 25. 13th Nov 1974
 26. 13th Nov 1974
 27. 13th Nov 1974
 28. 13th Nov 1974
 29. 13th Nov 1974
 30. 13th Nov 1974
 31. 13th Nov 1974
 32. 13th Nov 1974
 33. 13th Nov 1974
 34. 13th Nov 1974
 35. 13th Nov 1974
 36. 13th Nov 1974
 37. 13th Nov 1974
 38. 13th Nov 1974
 39. 13th Nov 1974
 40. 13th Nov 1974
 41. 13th Nov 1974
 42. 13th Nov 1974
 43. 13th Nov 1974
 44. 13th Nov 1974
 45. 13th Nov 1974
 46. 13th Nov 1974
 47. 13th Nov 1974
 48. 13th Nov 1974
 49. 13th Nov 1974
 50. 13th Nov 1974
 51. 13th Nov 1974
 52. 13th Nov 1974
 53. 13th Nov 1974
 54. 13th Nov 1974
 55. 13th Nov 1974
 56. 13th Nov 1974
 57. 13th Nov 1974
 58. 13th Nov 1974
 59. 13th Nov 1974
 60. 13th Nov 1974
 61. 13th Nov 1974
 62. 13th Nov 1974
 63. 13th Nov 1974
 64. 13th Nov 1974
 65. 13th Nov 1974
 66. 13th Nov 1974
 67. 13th Nov 1974
 68. 13th Nov 1974
 69. 13th Nov 1974
 70. 13th Nov 1974
 71. 13th Nov 1974
 72. 13th Nov 1974
 73. 13th Nov 1974
 74. 13th Nov 1974
 75. 13th Nov 1974
 76. 13th Nov 1974
 77. 13th Nov 1974
 78. 13th Nov 1974
 79. 13th Nov 1974
 80. 13th Nov 1974
 81. 13th Nov 1974
 82. 13th Nov 1974
 83. 13th Nov 1974
 84. 13th Nov 1974
 85. 13th Nov 1974
 86. 13th Nov 1974
 87. 13th Nov 1974
 88. 13th Nov 1974
 89. 13th Nov 1974
 90. 13th Nov 1974
 91. 13th Nov 1974
 92. 13th Nov 1974
 93. 13th Nov 1974
 94. 13th Nov 1974
 95. 13th Nov 1974
 96. 13th Nov 1974
 97. 13th Nov 1974
 98. 13th Nov 1974
 99. 13th Nov 1974
 100. 13th Nov 1974

รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง รายงานการสัมมนาเรื่อง “รัฐบาลใหม่กับการจัดการ
ความขัดแย้งในสังคม” ให้ทราบดังนี้

-
๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
 ๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ๔. เลขาธิการ ก.พ.
 ๕. เลขาธิการ ก.พ.ร.
 ๖. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี